

Effektivisering och regelförenkling av offentlig upphandling

Innehåll

1	Inledning	2
1.1	Bakgrund.....	2
1.2	Problem	2
1.3	Utgångspunkter för effektivisering och regelförenkling.....	4
2	Förslaget om regelförenkling i LOU 15 kapitlet	5
2.1	Området för regelförenklingen	5
2.2	Portalparagraf.....	6
2.3	Upphandlingsformer	6
2.3.1	Direktupphandling.....	6
2.3.2	Upphandling som överstiger värdet för direktupphandling...7	
2.3.3	Ramavtal	8
2.4	Elektronisk annonsering	8
2.5	Innehållet i annons och förfrågningsunderlag.....	10
2.6	Tilldelning av kontrakt.....	11
2.7	Tidsfrister	12
2.8	Åberopande av andra leverantörers kapacitet	12
2.9	Öppnande och mottagande av anbud	12
2.10	Kompletterande, förtydligande och rättelse av uppgifter	13
2.11	Elektroniskt meddelande om tilldelningsbeslut.....	13
2.12	Dokumentationskrav	14
2.13	Förkasta anbud	14
2.14	Överprövning, skadestånd m.m.	14
3	Konsekvenser	15
	Bilaga 1.	17

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Den offentliga upphandlingen omsätter stora värden. Stat, kommuner och lands-ting och deras bolag bedöms årligen köpa varor, tjänster och byggentreprenader för mellan 450 och 535 miljarder kronor. Den offentliga upphandlingen har en stor ekonomisk betydelse och det är angeläget att upphandlingarna fungerar effektivt. En väl fungerande upphandling främjar utvecklingen av ett konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv och bidrar till en effektiv användning av allmänna medel.

Konkurrensverkets bedömning är att de främsta problemen på upphandlingsområdet är dels en bristande regelefterlevnad, dels att potentialen för en god konkurrens inte utnyttjas fullt ut. Följden av detta är att de bakomliggande syftena med upphandlingsreglerna inte uppnås, vilket ytterst drabbar samhället och skattebetalarna.

Konkurrensverket lämnar i Delrapport 2 – Åtgärder för bättre konkurrens, Konkurrensverkets rapportserie 2009:1 ett sammanhållande förslag för en bättre fungerande offentlig upphandling bestående av:

- effektivisering och förenkling av upphandlingsreglerna motsvarande tillämpningsområdet för 15 kapitlet, lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU),
- stärkta sanktionsmöjligheter för tillsynsmyndigheten, samt en effektivare domstolsorganisation.

Denna promemoria är en utveckling av förslaget om regelförenkling i LOU 15 kapitlet.

1.2 Problem

Leverantörer och upphandlande myndigheter uttrycker ofta att upphandlingsförfarandet i många fall är alltför omständligt och betungande. Beställare anger ofta orsaken vara det detaljerade regelverket medan leverantörer vanligtvis pekar på omfattande förfrågningsunderlag, irrelevanta krav och ett onödigt formaliserat förfarande. Kostnaden för att genomföra upphandling uppges inte stå i proportion till värdet av det som ska upphandlas.

Av antalet företag på den svenska marknaden är ca 99 procent små och medelstora företag. De mindre företagens deltagande i offentlig upphandling är viktigt för att få ökad konkurrens i upphandlingar och därmed bättre förutsättningar för god hushållning av offentliga medel, och för att öka tillväxten och förnyelsen i svensk ekonomi. I rapporten Konkurrensen i Sverige 2007 konstaterade Konkurrensverket en minskning av antalet anbud i offentliga upphandlingar som överstiger EG:s tröskelvärden. En orsak är att myndigheter, kommuner och andra offentliga upp-

handlare genom olaglig direktupphandling inte upphandlar i enlighet med upphandlingsreglerna. Det minskar antalet upphandlingar i konkurrens. En annan orsak är de komplexa regler och betungande krav som är en del av själva upphandlingsprocessen. Enligt en nyligen genomförd mätning av Företagarna deltar endast 27 procent av de små företagen (dvs. företag med upp till 49 anställda) i offentliga upphandlingar. Det begränsar såväl den offentliga sektorns möjligheter att göra bra upphandlingar som de mindre företagens möjligheter att expandera och bidra till ekonomisk tillväxt.

Den offentliga upphandlingen ska vara effektiv och rättssäker och ha till syfte att tillvarata konkurrensen på marknaden så att skattemedlen används på bästa sätt till nytta för medborgarna, den offentliga sektorn och näringslivet. Utifrån denna målbild kan det konstateras att det finns tydliga indikationer på att den offentliga upphandlingen inte fungerar tillräckligt bra. Genomgående framförs kritik att upphandlingen är komplicerad, tids- och resurskrävande. Många företag avstår därför från att inträda på upphandlingsmarknaden. De allvarligaste problemen är följande:

- Anskaffning sker utan tillämpning av upphandlingsreglerna (otillåten direktupphandling).
- Konkurrenssituationen på flera upphandlingsmarknader är för svag och undersökningar visar att antalet anbud som lämnas vid offentliga upphandlingar såväl över som under tröskelvärden är få, vilket innebär risk för att en tillräckligt effektiv konkurrens inte uppstår.
- Upphandling för lägre värden är alltför betungande och kostsamma.

Huvudparten av den offentliga upphandlingen sker inte efter öppen annonsering utan som direktupphandling eller avrop från ramavtal. Uppgifter ger vid handen att andelen annonserade upphandlingar de senaste två åren minskat med 10 procent årligen och beräknas år 2008 till omkring 16 000 st. Minskningen av annonserad upphandling är bekymmersam eftersom en upphandlingsmarknad som kännetecknas av få öppna anbudstävlingar sannolikt innebär att de större och etablerade leverantörerna med upparbetade kontaktytor mot de upphandlande myndigheterna har fördelar på bekostnad av de mindre och oetablerade företagen.

Många myndigheter uppger att de detaljerade reglerna vid upphandlingar är betungande. Kostnaden för upphandling ökar i relation till omfattningen av regler som måste iakttas. Detta ger incitament till att direktupphandla i strid med dagens bestämmelser i upphandlingslagarna, vilket skapar förtroendeproblem för den offentliga upphandlingen.

Även för leverantörerna kan formkraven medföra administrativa kostnader. Företag måste ofta utarbeta olika typer av planer och lägga stora resurser på att svara på omfattande förfrågningsunderlag. Detta kan enligt Konkurrensverkets erfarenheter vara förenat med betydande kostnader.

I vilken utsträckning en komplicerad lagstiftning bidrar till problem vid offentlig upphandling är inte möjligt att fastslå med visshet, i frånvaro av empiri och djupare undersökningar. Det kan dock göras troligt att en lagstiftning som anses svår att tillämpa av dem som ska använda den även leder till att upphandlingen många gånger genomförs på ett krångligare sätt än vad som skulle kunnat vara fallet. Därmed uppstår nackdelar för leverantörer av ett komplicerat regelverk på ett indirekt sätt. Problemet kan avhjälpas om det finns en hög kunskap hos dem som ska tillämpa reglerna. En reformering av reglerna i sig är otillräcklig för att åstadkomma en väl fungerande upphandlingsmarknad. Det är även nödvändigt att marknadens aktörer har tillräcklig kompetens, att det finns god information till berörda intressenter, att det sker kvalitets- och metodutveckling, att det finns ändamålsenliga verktyg och hjälpmedel för att stödja upphandlingen, att rättstillämpningen sker på ett enhetligt sätt samt en effektiv tillsyn. Även om upphandlingsreglerna i första hand riktas mot de upphandlande myndigheterna finns ett värde för samtliga aktörer på upphandlingsmarknaden att spelreglerna är enkla, tydliga och överskådliga.

Konkurrensverket anser att det finns starka skäl till en förenkling av upphandlingsreglerna som ökar förutsättningarna för en effektiv offentlig upphandling och som underlättar för företag, även de små och medelstora, att delta på upphandlingsmarknaden.

1.3 Utgångspunkter för effektivisering och regelförenkling

Utgångspunkten för Konkurrensverkets förslag är att effektivisera upphandlingsmarknadens funktion genom ett välbalanserat och överskådligt regelverk som baseras på de grundläggande EG-rättsliga principerna (se Kommissionens tolkningsmeddelande om gemenskapsrättens tillämplighet på upphandlingskontrakt som inte, eller bara delvis, omfattas av direktiven om offentlig upphandling, 2006/C 179/02). Jämfört med nuvarande reglering i LOU 15 kapitlet medför förslaget att upphandling sker under större öppenhet och insyn, med lägre transaktionskostnader och utan detaljstyrning av upphandlingsförfarandet. Målet med förslaget på ny lagstiftning för upphandling utanför direktivets tillämpningsområde (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/18/EG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av byggentreprenader, varor och tjänster) är att skapa ökad konkurrens och att fler företag kan och vill delta i tävling om offentliga kontrakt. Ju fler företag som deltar i en upphandling, desto hårdare är som regel konkurrensen vilket ytterst gynnar skattebetalare och konsumenter.

Regeringen har gett i uppdrag till Kammarkollegiet att utveckla metoder och modeller för en effektivare offentlig upphandling genom att utveckla ett praktiskt nationellt upphandlingsstöd och en e-upphandlingsplattform. En lagstiftning som i detalj reglerar förfaranden och former för utvärdering och tilldelning av offentliga kontrakt minskar i motsvarande mån utrymmet för att utveckla former för att genomföra upphandlingar anpassade för särskilda branscher och olika typer av nyttigheter för att på bästa sätt tillvarata konkurrensen på marknaden. Förslaget om regelförenkling kan därför bidra till att möjliggöra de dynamiska effektivitetsvinster som kan skapas genom att metoder, kompetens och kvalitet utvecklas på upphandlingsområdet.

Ett stort problem på upphandlingsområdet är avsaknaden av empiri och utvärdering, vilket försvårar att med säkerhet kunna ange problemorsaker och förslag på åtgärder för att lösa dessa. Denna promemoria baseras till stor del på de uppgifter som framförs till Konkurrensverket avseende problem och hinder för en effektiv offentlig upphandling och de övriga erfarenheter Konkurrensverket har utifrån sin myndighetsuppgift.

Ett bärande tema i Konkurrensverkets förslag om regelförenkling är att skapa en dubbelverkande effekt i form av såväl ökade vinster genom en hårdare konkurrens som lägre transaktionskostnader vid genomförande av upphandling.

2 Förslaget om regelförenkling i LOU 15 kapitlet

Nedanstående beskriver förslag på regelförenkling i LOU 15 kapitlet. I bilaga 1 redovisas en skiss på hur lagtexten skulle kunna se ut jämfört med nuvarande reglering.

2.1 Området för regelförenklingen

Förslaget omfattar all den upphandling som inte, eller bara delvis, omfattas av direktiv om offentlig upphandling, dvs. upphandling under tröskelvärdena, upphandling av B-tjänster över tröskelvärdena, upphandling på försvarsområdet och upphandling som omfattas av sekretess samt upphandling av ramavtal på detta område.

Även om upphandling av B-tjänster m.m. över tröskelvärdena kan uppgå till betydande belopp bedömer Konkurrensverket att förslaget om regelförenkling ska omfatta dessa anskaffningar. Alternativet att skapa en särskild reglering eller låta direktivets förfaranderegler omfatta dessa upphandlingar ter sig sämre eftersom det skulle skapa en ökad regelmängd eller tillföra hårdare regler än vad som nu gäller.

2.2 Portalparagraf

Förslag: En portalparagraf införs med innehållet att syftet med lagen är att främja en effektiv konkurrens.

Anledningen till att införa en portalparagraf är att markera att upphandlingen ska genomföras så att konkurrensmöjligheterna tas tillvara, vilket innebär att leverantörens möjligheter att delta försäkras samtidigt som de offentliga medlen utnyttjas på ett effektivt sätt. Genom att införa en portalparagraf betonas att rättstillämpning och lagtolkning bör ta hänsyn till det bakomliggande centrala syftet med lagstiftningen, givet att de grundläggande principerna inte överträds.

2.3 Upphandlingsformer

2.3.1 Direktupphandling

Förslag: Beloppsgräns för högsta tillåtna värde för direktupphandling införs. Värdet föreslås fastställas till fem prisbasbelopp (214 000 kr för år 2009).

Enligt Konkurrensverkets bedömning ger dagens reglering med "lågt värde" ett tolkningsutrymme, vilket i och för sig möjliggör en nyanserad avvägning beroende på vad som upphandlas, den upphandlande myndighetens storlek m.m. En fastställd beloppsgräns ökar dock tydlighet och enhetlighet, vilket reducerar osäkerhet och därmed är fördelarna med en fast beloppsgräns övervägande.

Ett större utbud av öppna affärsmöjligheter, i kombination med transparens genom elektronisk annonsering, kan skapa större förutsättningar för en effektiv konkurrens. Särskilt kan detta antas underlätta för små och medelstora företag samt sådana leverantörer som inte är etablerade på upphandlingsmarknaden. För att uppnå detta föreslås en beloppsgräns som i praktiken betyder att färre direktupphandlingar genomförs. Var beloppsgränsen för direktupphandling bör dras är beroende på flera faktorer, bl.a. kostnaden för att genomföra en mer reglerad upphandling i jämförelse med en direktupphandling. Mot bakgrund av att de föreslagna förenklingarna av reglerna bör medföra lägre kostnader för upphandlande myndigheter bedömer Konkurrensverket att en gräns för direktupphandling på fem prisbasbelopp utgör en lämplig avvägning.

Ibland är det svårt att avgöra om en upphandling avser byggtreprenader, tjänster eller varor. Olika beloppsgränser för olika typer av upphandlingar kan medföra att dessa gränsdragningsproblem ställs på sin spets och kan ge upphov till domstolsprocesser rörande vilket förfarande som ska vara tillämpligt. Differentiering kan även medföra att upphandlingar utformas i syfte att kunna ske som direktupphandling. Dessa omständigheter talar mot att olika beloppsgränser införs för skilda typer av upphandlingar. Beloppsgränsen bör därför vara densamma oavsett om upphandlingen avser varor, tjänster eller byggtreprenader. Dessa

skäl gör sig även gällande för att det bör vara en gemensam beloppsgräns för både centrala statliga myndigheter och övriga upphandlande myndigheter. En beloppsgräns kan fastslås på flera sätt, exempelvis genom hänvisning till tröskelvärde, prisbasbelopp eller ange ett värde direkt i författningstext. Fördelen med hänvisning till prisbasbelopp eller andra relativa mått är att en justering av värdet kan ske utan att ändring behöver ske i lagtexten.

Värdet av en upphandling under tröskelvärdena bör fastställas på samma sätt som för upphandling enligt direktivet, exempelvis ska options- och förlängningsklausuler betraktas som om de utnyttjas.

Förslaget med en fast beloppsgräns för upphandling innebär att kravet på att upphandlande myndigheter vid behov ska fastställa riktlinjer kan tas bort från lagtexten. Inget hindrar att upphandlande myndigheter själva väljer att upprätta riktlinjer för hur upphandling och konkurrensutsättning ska genomföras.

2.3.2 *Upphandling som överstiger värdet för direktupphandling*

Förslag: Upphandling får genomföras på alla sätt som uppfyller de grundläggande EG-rättsliga principerna. De nuvarande lagreglerade förenklat förfarande och urvalsförfarande tas bort från lagtexten. I annons eller förfrågningsunderlag anges hur upphandling ska genomföras.

Det finns både för- och nackdelar med att tillåta upphandlingsförfaranden uttryckligen anges i lagtext. Fördelen är att det skapar en kontroll över hur upphandling genomförs och att det uppstår en viss förutsebarhet eftersom lagtexten anger hur upphandling ska genomföras. Nackdelen är att transaktionskostnaderna kan öka. Vidare innebär detta att mer effektiva sätt att genomföra upphandling som inte är uttryckt i lagtext inte är tillåtna. Tidigare utredningar pekar på att särskilt de mindre företagen kan få det lättare att medverka i upphandlingar om upphandlande myndigheter kan tillämpa egna former för upphandlingsprocessen.

Konkurrensverket föreslår att de lagreglerade förfaranden för upphandlingar under tröskelvärdena tas bort och att istället alla upphandlingsformer som uppfyller de grundläggande EG-rättsliga principerna kan användas. Förslaget innebär att det även fortsättningsvis går att genomföra upphandlingar motsvarande de nuvarande "förenklat förfarande" eller "urvalsförfarande" men det öppnas möjligheter att kunna utveckla nya och innovativa former av upphandling som innebär att konkurrens och resurser utnyttjas på ett effektivare sätt. I annons eller förfrågningsunderlag måste det framgå hur upphandlingen ska genomföras. Förslaget innebär vidare att de frivilliga förfaranden i direktivet som dynamiska inköpssystem, konkurrenspräglad dialog och elektronisk auktion kan användas utan att det särskilt behöver anges i lagtext. En ökad frihet medför ökade risker för att upphandling genomförs på ett olämpligt sätt. Dessa risker bedöms dock uppvägas av ökad insyn genom elektroniskt meddelande av tilldelningsbeslut och att

förutsättningarna till överprövning är oförändrade. De uppgifter som Kammarkollegiet fått för att utveckla metoder och former för offentlig upphandling kan förväntas ge ett stöd för upphandlande myndigheter i detta avseende.

Möjligheterna till att använda förhandling är oförändrade, dvs. förhandling är möjlig så länge som de grundläggande EG-rättsliga principerna iakttas.

Konkurrensverkets samlade bedömning är att den föreslagna förändringen leder till övervägande positiva effekter, särskilt för de små och medelstora företagens möjligheter att delta i offentliga upphandlingar.

2.3.3 *Ramavtal*

Förslag: Formerna för användning av ramavtal regleras inte i lagtext utan ramavtal får användas i enlighet med de grundläggande EG-rättsliga principerna.

Förslaget att inte detaljreglera upphandlingsformer under tröskelvärdena i lagtext innefattar även ramavtal. Ramavtal får således användas på de sätt som uppfyller de grundläggande EG-rättsliga principerna. Det kan särskilt framhållas att det i annons eller förfrågningsunderlag måste framgå efter vilka grunder som tilldelning från ramavtalet kommer att ske. Ett allvarligt problem vid användning av ramavtal är enligt Konkurrensverkets uppfattning bristande förutsebarhet vid tilldelning av kontrakt från ramavtal (avrop), särskilt enligt de äldre reglerna. Tilldelningskriterier kan vara utformade på olika sätt, exempelvis som rangordning, med fördelningsnyckel, genom en förnyad konkurrensutsättning eller på något annat sätt men oavsett utformning måste kraven på objektivitet, likabehandling och förutsebarhet vara uppfyllt.

Tilldelning av kontrakt från ett ramavtal (avrop) ska meddelas genom elektroniskt offentliggörande när värdet överstiger gränsen för direktupphandling i de fall det finns flera leverantörer på ramavtalet.

2.4 Elektronisk annonsering

Förslag: Annonsering ska ske elektroniskt på den upphandlande myndighetens hemsida vid all upphandling över gränsen för direktupphandling. Elektronisk annonsering innebär publicering av meddelanden i ett standardiserat informationsformat som möjliggör en effektiv spridning och informationshantering.

Att leverantörer har information om de affärsmöjligheter som finns är en grundläggande förutsättning för en effektiv marknad. Jämfört med de flesta övriga länder inom EU har Sverige valt att inte ha en central nationell databas för annonser för upphandling utanför direktivets tillämpningsområde, utan det finns ett antal

kommersiella marknadsaktörer som erbjuder distribution av annonsinformation utifrån olika prissättningar och affärsmodeller.

Att det idag inte är möjligt för leverantör att enkelt få en heltäckande bild över vilka affärsmöjligheter som finns hos de offentliga köparna är inte tillfredsställande. Detta leder bl.a. till höga sökkostnader och svårigheter att överblicka upphandlingsmarknaden, vilket kan medföra hinder för företag att delta i upphandling. Det finns därför anledning att öka effektiviteten i detta avseende genom elektroniskt offentliggörande av annonser. Detta kan ske i huvudsak på två sätt, det ena är inrättande av en nationell databas och det andra är användning av ett standardiserat informationsformat som publiceras på ett lättillgängligt sätt.

En nationell kostnadsfri databas för upphandling under tröskelvärden finns i de flesta övriga nordiska länder. Används övriga nordiska länder som förebild innebär det att det offentliga tillhandahåller potentiella leverantörer en kostnadsfri och överskådlig sammanställning av pågående upphandlingar. En nationell databas har inrättats för upphandling av valfrihetssystem (LOV), vilket kan tjäna som vägledning för en motsvarande lösning för annonsering enligt LOU. Nackdelar med en sådan lösning är dock flera, dels har uppgiften ursprungligen överlåtits på marknaden i Sverige att distribuera annonsinformation vilket i flera avseenden skett framgångsrikt, dels innebär en marknadslösning större förutsättningar att vidareförädling och specialanpassning kan ske utifrån olika leverantörers behov.

Konkurrensverket förespråkar därför att annonseringen istället sker med ökade förutsättningar för en effektiv informationshantering och bättre marknadstransparens, men att distribution även fortsättningsvis tillhandahålls av de kommersiella marknadsaktörerna. Detta kan uppnås genom att publicering sker med elektroniskt offentliggörande där meddelanden om annonser a) publiceras i ett standardiserat informationsformat som är b) öppet åtkomligt på en i förhand angiven webbadress. För att möjliggöra en effektiv hantering av meddelanden med informationsteknik måste dessa vara definierade avseende format, innehåll och beskrivning. Förslaget innebär därför att en informationsstandard måste fastställas för annonsmeddelanden.

Platsen för var meddelanden publiceras på den upphandlande myndighetens hemsida måste redovisas öppet för att möjliggöra att meddelanden kan insamlas på ett enkelt sätt för vidare informationsteknisk hantering.

Förslaget innebär att en fri och öppen tillgång till annonsinformation uppstår och att aktörer på annonsmarknaden enkelt kan hämta och sammanställa informationen. Konkurrens uppstår mellan annonsmarknadens aktörer genom sätten att vidareförädla och anpassa informationen till olika leverantörers behov jämfört med idag där förfogandet över information som sådan utgör en viktig konkurrensfaktor.

Elektronisk annonsering innebär en kraftigt ökad marknadstransparens genom att leverantörer får en heltäckande bild över vilka affärsmöjligheter som finns hos de offentliga köparna.

Undantag från skyldigheten att annonsera kvarstår för de situationer där det saknas anledning att söka konkurrens genom öppet anbudsförfarande enligt gällande regler.

Inget hindrar en upphandlande myndighet att använda sig av elektroniskt offentliggörande för direktupphandling eller att använda kompletterande annonseringsmedier för att öka förutsättningarna för en effektiv konkurrens.

Förslaget medför att antalet offentliga kontrakt som blir föremål för öppen tävlan genom annonsering ökar, vilket i sin tur kan leda till fler anbud och ökade kostnader för att genomföra upphandlingen. Ett grundproblem inom offentlig upphandling är dock att det generellt sett lämnas för få anbud för att en god konkurrens ska uppstå.

2.5 Innehållet i annons och förfrågningsunderlag

Förslag: Annonser och förfrågningsunderlag ska på ett tydligt sätt ange förutsättningarna för upphandlingen. Den elektroniska annonsen ska innehålla tillräckligt med information för att snabbt kunna ge leverantörer uppgift om upphandlingen är av intresse.

Ett väl utformat kontraktunderlag för upphandlingen är en avgörande förutsättning för en god konkurrens och en effektiv upphandling. Bestämmelser om annonser, förfrågningsunderlag och utvärdering måste därför finnas i lagtexten. Av annonser och förfrågningsunderlag ska det klart och begripligt framgå vilka krav och villkor som ställs på leverantören och upphandlingsföremålet samt hur vinnande anbud kommer att utväljas. Konkurrensverket bedömer dock att nuvarande bestämmelser kan utformas enklare och tydligare.

Omfattningen av den information som ska finnas i annonsen ska vara tillräcklig för att snabbt kunna ge en leverantör besked om upphandlingen är av intresse. Annonser ska även kunna innehålla länk till ytterligare dokumentation av betydelse för upphandlingen som kravspecifikation, förfrågningsunderlag m.m.

De materiella kraven på annonser och förfrågningsunderlag vid offentlig upphandling är att leverantören ska ha tillräckligt med tydliga uppgifter om vad som ska upphandlas, vilka krav som ställs och hur vinnande anbud ska urskiljas. Om så inte är fallet ökar osäkerheten och utrymmet för skönsmässighet, med följd att färre leverantörer väljer att lägga tid och resurser på att lämna anbud.

Grundläggande uppgifter som måste framgå är när och hur anbudet ska lämnas. Vidare måste det framgå hur upphandlingen avses att genomföras, eftersom de lagreglerade förfarandeformerna tas bort från lagtexten.

Kravbeskrivning av upphandlingsföremålet ska vara proportionella och icke-diskriminerande. Det innebär att så långt som möjligt ska standarder användas och upphandlingsföremålet ska beskrivas på ett sätt som åstadkommer rättvisande konkurrensvillkor.

Tilldelningskriterierna ska vara objektiva, förutsebara och kopplade till upphandlingsföremålet. Det närmare sättet för hur det vinnande anbudet ska utväljas föreslås inte att anges i lagtexten men det materiella kravet som ställs i detta avseende är att det finns en tillräcklig förutsebarhet för leverantören. Detta motiveras av att det sannolikt finnas en potential att kunna utveckla olika modeller för kontraktstildelning utifrån de olika förutsättningar som gäller för den specifika typ av vara, tjänst eller byggtreprenad som kan vara föremål för upphandling. I normalfallet innebär det att en kriterieviktning eller rangordning behöver ske men det kan inte uteslutas att andra sätt som uppfyller kraven på förutsebarhet kan vara lämpliga att använda. Liksom vad gäller förslaget att inte detaljreglera formen att genomföra en upphandling uppstår en ökad risk för att upphandling genomförs på ett olämpligt sätt och innebär ett större ansvar för den upphandlande myndigheten. Även här kan antas att regeringens satsningar på att utveckla metoder och konkreta stöd för upphandlande myndigheter genom det uppdrag som getts till Kammarkollegiet kan innebära ett minskat behov av detaljreglering i lagtext.

Omfattningen av att ställa miljömässiga, etiska och sociala krav vid offentlig upphandling synes öka. Det ska framhållas att olika samhällsrelaterade krav alltid måste vara kopplade till kontraktetsföremålet och överensstämja med de grundläggande EG-rättsliga principerna.

2.6 Tilldelning av kontrakt

Förslag: De alternativa grunderna "ekonomiskt mest fördelaktiga eller lägst pris" ersätts av "mest fördelaktiga".

Utgångspunkten är att kontrakt ska tilldelas på det sätt som angetts i annons eller förfrågningsunderlag, vilket är en förutsättning för att kravet på förutsebarhet ska vara uppfyllt. Förslaget innebär ingen förändring avseende de materiella kraven på utvärdering och tilldelning av kontrakt.

Det framförs kritik mot att användning av lägsta pris som utvärderingsgrund med innebörden att det bl.a. minskar leverantörernas benägenhet att utveckla nya lösningar för att förbättra tjänsternas kvalitet och innehåll. Den nuvarande bestämmelsen med att två alternativa grunden för tilldelning (lägst pris eller ekonomiskt mest fördelaktiga) ersätts med endast "mest fördelaktiga".

Förslaget innebär att lägst pris även fortsättningsvis kan användas för att urskilja det vinnande anbudet. Förslaget kan ge incitament till att upphandling i ökad utsträckning tar hänsyn till andra tilldelningskriterier såsom kvalitet m.m.

2.7 Tidsfrister

Förslag: Bestämmelsen om att leverantörer ska ges skälig tid för att lämna anbud och att inkomma med uppgifter bibehålls i lagtexten men förenklas.

Att leverantör ges skälig tid att lämna anbud är en viktig förutsättning för att en god konkurrens ska kunna skapas i den enskilda upphandlingen. Det följer visserligen av de grundläggande EG-rättsliga principerna att tillräckligt med tid ska lämnas till leverantörer samt att ingen leverantör ska ges fördelar av få information innan andra leverantör, men Konkurrensverket anser ändå att bestämmelsen ska framgå av lagtext.

2.8 Åberopande av andra leverantörers kapacitet

Förslag: Bestämmelserna att en anbudsgivare kan åberopa andra leverantörers kapacitet anges uttryckligen även för upphandlingar enligt LOU 15 kapitlet.

En åtgärd som kan underlätta inträdet för små och medelstora företag på upphandlingsmarknaden är att dessa kan åberopa andra företags kapacitet. Konkurrensverket föreslår att möjligheten att åberopa annan leverantörs kapacitet ska vara uttrycklig i lagen även vad gäller upphandling som inte omfattas av direktivet. Se även Konkurrensverkets skrivelse av den 24 juni 2008 i ärende 374/2008.

2.9 Öppnande och mottagande av anbud

Förslag: Bestämmelser om öppnande och mottagande av anbud tas bort från lagtexten.

Bestämmelsen om öppnande och mottagande av anbud tas bort från lagtexten. Kravet på dokumentation av upphandling innefattar att formerna och omständigheterna kring anbudsöppningen samt namnen på anbudsgivare anges i upphandlingsprotokollet.

2.10 Kompletterande, förtydligande och rättelse av uppgifter

Förslag: Bestämmelserna om komplettering, förtydligande och rättelse tas bort från lagtexten.

Konkurrensverkets erfarenhet är att många leverantörer, särskilt de små och medelstora företaget, efterlyser en ökad dialog under upphandlingsprocessen samtidigt som det inte är ovanligt förekommande att upphandlande myndigheter intar en mer formell hållning än vad som är nödvändigt för att inte riskera skönsmåsighet och särbehandling av leverantörer.

All kommunikation, kontakt och förhandling som sker mellan den upphandlande myndigheten och leverantörer måste följa kraven på objektivitet, likabehandling och icke-diskriminering. Konkurrensverket anser att detta krav kan upprätthållas utan detaljerade bestämmelser i lagtext. Bestämmelsen om komplettering, förtydligande och rättelse tas därför bort ur lagtexten.

2.11 Elektroniskt meddelande om tilldelningsbeslut

Förslag: Tilldelningsbeslut meddelas elektroniskt.

Elektroniskt meddelande om tilldelningsbeslut ska innehålla grundläggande uppgifter om den genomförda upphandlingen såsom vinnande leverantör, skäl för beslut, antal lämnade anbud och kontraktets värde. Därigenom skapas underlag för statistik som möjliggör utveckling och förbättring av den offentliga upphandlingen samtidigt som förutsättningarna för en effektiv tillsyn förbättras. Den ökade insynen kan förväntas ha en disciplinerande effekt som bidrar till att säkerställa att upphandlingar genomförs på ett förutsebart och likabehandlande sätt med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns. Erfarenhetsmässigt är insyn och öppenhet även en viktig faktor för att motverka och minska risken för korruption. En förbättrad insyn i upphandling kan å ena sidan dock underlätta samordning av anbudskarteller men å andra sidan göra det enklare att utreda och kartlägga olagliga marknadsbeteenden.

Ett elektroniskt offentliggörande ska kunna innehålla länkar till ytterligare dokument som är relevanta för meddelande om upphandlingen, såsom utvärderingsunderlag, upphandlingsprotokoll etc.

Inför ett obligatoriskt elektroniskt offentliggörande av tilldelningsbeslut även för de upphandlingar som omfattas av direktivet kan en avtalsspärr om tio dagar användas genomgående (eftersom elektronisk kommunikation är obligatorisk behöver alternativet om 15 dagar inte tas med i lagtext).

Till skillnad från elektroniskt offentliggörande av annonser finns inte ett kommersiellt värde av informationen varför en offentlig finansiering av den tekniska lös-

ningen för att överföra meddelandet till anbudsgivaren sannolikt är nödvändig. Rent praktiskt kan ett meddelande till en anbudsgivare överföras med e-post, sms och fax till en eller flera mottagare.

En informationsstandard måste fastställas för meddelande av tilldelningsbeslut av samma skäl som för elektroniska meddelanden om annonser.

2.12 Dokumentationskrav

Förslag: Upphandlingar ska dokumenteras.

Upphandling som överstiger beloppsgränsen för direktupphandling ska dokumenteras avseende väsentliga händelser och viktiga beslut under upphandlingen. En utredning visar att krav på dokumentation har en positiv inverkan på regelbundenhet, särskilt för decentraliserade inköpsorganisationer.

Förslaget innebär inget krav på att upphandling ska genomföras med ett skriftligt förfarande utan anbud kan lämnas muntligt. Däremot är upphandlingen skriftlig genom att annonsering ska ske (om ej undantag), att tilldelningsbeslut ska meddelas samt att upphandlingsprotokoll ska föras över upphandlingen. I de flesta fall finns övervägande fördelar med ett skriftligt förfarande utifrån bevis- och hanterings-skäl. En god insyn och dokumentation är en viktig förutsättning för att leverantör ska kunna tillgodogöra sig möjligheter till ett effektivt rättsligt skydd.

2.13 Förkasta anbud

Förslag: Anbud som är orimliga ska kunna förkastas.

Förslaget syftar till att förtydliga innebörden av möjligheten att kunna förkasta anbud där det är anbudet som sådant som ska vara orimligt, vilket innebär att även andra villkor än endast priset ska kunna medföra att ett anbud förkastas.

2.14 Överprövning, skadestånd m.m.

Förslag: Nuvarande regler för överprövning och skadestånd kvarstår.

Konkurrensverkets förslag innebär oförändrade regler för överprövning och skadestånd. Konkurrensverkets förslag på regelförenkling kan ställa större krav på effektiva rättsprocesser och en mer ändamålsenlig instansordning jämfört med vad som för närvarande gäller. Att domstolspraxis är spretig är ett ofta omnämnt problem på upphandlingsområdet och det är av stor betydelse att en enhetlig rättstillämpning kan säkerställas. Även om det är av stor betydelse att leverantörer tillförsäkras effektiva rättsmedel är överprövningsinstitutet inte utan nackdelar. Den upphandlande myndigheten får kostnader av att verksamhetens behov

inte kan tillgodoses eller får lösas på annat sätt till dess upphandlingen kan slutföras. En domstolsprocess leder till dröjsmålskostnader och en osäkerhet för de berörda leverantörerna. Det materiella rättsskyddet av överprövning kan i vissa avseenden ifrågasättas då det är osäkert om en leverantör som vinner framgång med sin talan om överprövning även erhåller kontraktet när väl upphandlingen rättas eller görs om. Ett problem i sammanhanget är att det saknas närmare undersökningar av effekterna av överprövning. Konkurrensverket anser därför att det kan finnas behov av att utvärdera förslagets konsekvenser avseende överprövning för att få en rimlig proportion mellan kontraktets värde och de kostnader som är förenade med överprövning för de berörda aktörerna.

3 Konsekvenser

Den föreslagna utformningen av LOU 15 kapitlet innebär ett avsteg från den lagstiftningsteknik som hittills använts för att reglera upphandling utanför direktivets tillämpningsområde. Lagtexten blir målorienterad istället för detaljstyrande genom att många form- och förfarandekrav tas bort. Den nuvarande presumtionen att en åtgärd är tillåten om den uttrycks i lagtext ersätts av utgångspunkten att en upphandling kan genomföras på de sätt som inte är i strid med de grundläggande principerna. En minskad reglering i lagtext medför att kontraktunderlaget ställs i förgrunden i upphandlingsprocessen. En utformning av LOU 15 kapitlet enligt förslaget betyder att lagen får en mer övergripande karaktär som konkretiseras vid behov genom förordning, föreskrifter eller allmänna råd. En sådan lagstiftningsteknik är allmänt förekommande i det svenska rättssystemet.

Det är omöjligt att med säkerhet förutsäga de exakta konsekvenserna av det lämnade förslaget på regelförenkling. Följande positiva konsekvenser kan förväntas av Konkurrensverket förslag:

- Fler kontrakt blir föremål för öppen anbudstävlan genom en fastställd gräns för direktupphandling, som i praktiken innebär att fler upphandlingar måste annonseras jämfört med vad som nu sker. Härigenom kommer det underlättas för företag att lämna anbud i offentlig upphandling, vilket leder till en ökad konkurrens och bättre villkor vid anskaffning.
- Elektronisk annonsering minskar sökkostnader för leverantörer samt skapar förutsättningar att skapa en heltäckande bild över utbudet av offentliga affärsmöjligheter.
- Ökade incitament till regelefterlevnad och minskad risk för olika former av korruption och godtycke genom förbättrad insyn genom elektroniska meddelanden om tilldelningsbeslut. Underlag för att kunna skapa grundläggande statistik för upphandling under tröskelvärdena möjliggörs.
- Standarder för elektroniska meddelanden om annonser och tilldelningsbeslut måste fastställas.

- Utveckling av metoder och innovativa upphandlingsformer möjliggörs när upphandling kan ske med minskad detaljstyrning. Detta kan leda till en bättre fungerande upphandlingsmarknad.
- Bibehållna materiella krav på annonsering, förfrågningsunderlag och utvärdering men med en förenklad lagtext.
- Möjligheter till rättslig prövning för leverantör är oförändrade, dvs. nuvarande regler för överprövning och skadestånd bibehålls, vilket garanterar en hög rättssäkerhet.

Nedanstående negativa konsekvenser kan uppstå av det lämnade förslaget:

- En minskad förutsebarhet när lagstiftningen inte detaljreglerar hur upphandling ska genomföras.
- Rättstillämpning på domstolar kan försvåras av att lagstiftningen blir mindre detaljreglerad.
- En principbaserad lagstiftning kan innebära att upphandlare får svårare att stå emot krav att samhällsrelaterade mål ska tas med som villkor i upphandlingskontraktet.
- En ökad frihetsgrad för upphandlande myndigheter att genomföra upphandling kan leda till en ökad risk för att dessa inte genomförs i enlighet med de grundläggande principerna.

Konkurrensverkets samlade bedömning är att den föreslagna förändringen leder till övervägande positiva effekter, särskilt för de små och medelstora företagens möjligheter att delta i offentliga upphandlingar. En förenklad och målorienterad lagtext med ökat fokus på de materiella kraven (förfrågningsunderlag och utvärdering) bör minska incitamenten till överarbetade förfrågningsunderlag och onödigt formaliserade upphandlingsprocesser. Trots färre formregler kan den ökade insynen genom elektroniskt meddelande av tilldelningsbeslut tillsammans med de bibehållna möjligheterna till överprövning och skadestånd säkerställa att offentlig upphandling sker i enlighet med de EG-rättsliga principerna. Förslaget bedöms medföra en ökad öppenhet på upphandlingsmarknaden och en tydligare fokusering på att upphandling ska genomföras med utnyttjande av de konkurrensmöjligheter som finns.

Bilaga 1.

Skiss på lagtext LOU 15 kapitlet

Avsikten med nedanstående är att ge en grov bild av hur LOU 15 kapitlet skulle kunna se ut efter den föreslagna regelreformen.

Nuvarande	Förslag
<p>Tillämpningsområdet</p> <p>1 § Detta kapitel gäller för sådan upphandling som avses i 1 kap. 2 § andra stycket.</p> <p>1:2 § Endast 15 och 16 kap. tillämpas i fråga om offentlig upphandling som</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. avser tjänster enligt bilaga 3 (B-tjänster), 2. avser andra kontrakt, vars värde understiger de tröskelvärden som anges i lagen, 3. görs på försvarsområdet och som avser varor eller tjänster som omfattas av artikel 296 i EG-fördraget, eller 4. omfattas av sekretess eller andra särskilda begränsningar med hänsyn till rikets säkerhet. <p>2 § Vid offentlig upphandling enligt detta kapitel tillämpas även 1 kap., 2 kap., 5 kap., 11 kap. 6 §, 13 kap. och 16 kap.</p> <p>Vid offentlig upphandling som avser tjänster som anges i bilaga 3 (B-tjänster) tillämpas även 6 kap. 1–8 §§, om värdet av kontraktet uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap.</p> <p>En upphandlande myndighet får publicera annonser om upphandlingar på det sätt som gäller för upphandlingar enligt 7 kap.</p> <p>Upphandlingsförfaranden</p> <p>3 § En offentlig upphandling enligt detta kapitel skall göras genom förenklat förfarande eller urvalsförfarande.</p> <p>Direktupphandling får dock användas om kontraktets värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl. Den upphandlande myndigheten skall vid behov besluta riktlinjer för användning av sådant förfarande.</p>	<p>Målsättning</p> <p>§ Denna lag har till syfte att främja en effektiv konkurrens.</p> <p>Tillämpningsområdet</p> <p>§ Detta kapitel gäller för sådan upphandling som</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. avser tjänster enligt bilaga 3 (B-tjänster), 2. avser andra kontrakt, vars värde understiger de tröskelvärden som anges i lagen, 3. görs på försvarsområdet och som avser varor eller tjänster som omfattas av artikel 296 i EG-fördraget, eller 4. omfattas av sekretess eller andra särskilda begränsningar med hänsyn till rikets säkerhet. <p>§ Vid offentlig upphandling enligt detta kapitel tillämpas även 1 kap., 2 kap. och 16 kap.</p> <p>Vid offentlig upphandling som avser tjänster som anges i bilaga 3 (B-tjänster) tillämpas även 6 kap. 1–8 §§ och 7 kap. 3 §, om värdet av kontraktet uppgår till minst tillämpligt tröskelvärde i 3 kap.</p> <p>Direktupphandling</p> <p>§ Direktupphandling får användas om kontraktets värde understiger fem prisbasbelopp enligt 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring.</p>

Annonsering vid förenklat förfarande

4 § Vid förenklat förfarande skall den upphandlande myndigheten begära anbud genom annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig, eller genom annons i annan form som möjliggör effektiv konkurrens.

Begäran om anbud utan föregående annonsering

5 § En upphandlande myndighet får utan föregående annonsering begära anbud genom att skicka en skrivelse till endast en leverantör om

1. det vid ett annonserat förenklat förfarande inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud och under förutsättning att kontraktsvillkoren i förfrågningsunderlaget inte ändras väsentligt,
2. det gäller varor som framställs enbart för forsknings-, utvecklings-, experiment- eller studieändamål och under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,
3. det som skall upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör, eller
4. det gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra oskäliga tekniska eller ekonomiska olägenheter.

Annonsering vid urvalsförfarande

6 § Vid tillämpning av urvalsförfarande skall den upphandlande myndigheten publicera en ansökningsinbjudan genom annons i en elektronisk databas, som är allmänt tillgänglig.

Av inbjudan skall det framgå

1. hur en anbudsansökan får lämnas och
  2. den dag ansökan senast skall ha kommit in.
- Myndigheten får i sin inbjudan ange det antal leverantörer som den avser att bjuda in. Antalet skall bestämmas med hänsyn till arten av det som skall upphandlas och vara tillräckligt stort för att effektiv konkurrens skall uppnås.

Annonsering

§ En upphandlande myndighet skall begära anbud genom elektroniskt annonsering enligt förordning XX (XX:XXXX).

Undantag från annonsering

§ En upphandlande myndighet får utan föregående annonsering begära anbud om

1. det vid en tidigare annonsering inte lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud och under förutsättning att kontraktsvillkoren i förfrågningsunderlaget inte ändras väsentligt,
2. det gäller varor som framställs enbart för forsknings-, utvecklings-, experiment- eller studieändamål och under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader,
3. det som skall upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör,
4. det gäller ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra oskäliga tekniska eller ekonomiska olägenheter, eller
5. det finns synnerliga skäl.

Innehåll i annonser, m.m.

10 § I en annons enligt 4 §, en skrivelse enligt 5 § eller ett förfrågningsunderlag enligt 7 § skall det anges

1. hur anbud får lämnas,
2. den dag då anbud senast skall ha kommit in, och
3. den dag till och med vilken anbudet skall vara bindande.

Förfrågningsunderlag

7 § Bestämmelserna i 6 kap. 4 och 7 §§ om uppgifter i de tekniska specifikationerna respektive miljömärken gäller vid offentlig upphandling som avses i detta kapitel.

Av förfrågningsunderlaget skall det framgå om ett anbud kan komma att antas utan föregående förhandling.

En leverantör som inte särskilt tillfrågats har rätt att på begäran få förfrågningsunderlaget på samma villkor som andra leverantörer.

Uppgifter om ursprung, tillverkning m.m.

6:4 § De tekniska specifikationerna får inte innehålla uppgifter om ursprung, tillverkning eller särskilt framställningsätt eller hänvisningar till varumärke, patent, typ, ursprung eller tillverkning, om detta leder till att vissa företag gynnas eller missgynnas.

Sådana uppgifter och hänvisningar får dock förekomma i specifikationerna, om det annars inte är möjligt att beskriva föremålet för upphandlingen tillräckligt preciserat och begripbart. En sådan uppgift eller hänvisning skall följas av orden "eller likvärdigt".

Miljömärken

6:7 § Om en upphandlande myndighet anger miljöegenskaper i form av prestanda- eller funktionskrav enligt 3 §, får den använda detaljerade specifikationer, eller vid behov delar av dessa, som fastställts för miljömärken, om

Innehåll i annons och förfrågningsunderlag

§ Av annons och förfrågningsunderlag ska förutsättningarna för upphandlingen framgå på ett tydligt sätt, såsom:

1. senast dag för att lämna anbud
2. hur anbud får lämnas och övriga former för kommunikation under upphandlingen
3. hur upphandlingen kommer att genomföras
4. kontraktsföremålets egenskaper, prestanda och funktioner m.m.,
5. objektiva kriterier och grunder för urval och tilldelning av kontrakt.
6. de lägsta krav som ställs på leverantörens förmåga,
7. särskilda villkor för hur kontrakt skall fullgöras,
8. på vilket sätt leverantören ska redovisa krav och bevis

Förfrågningsunderlag får inte utformas så att visst företag gynnas eller missgynnas.

1. specifikationerna är lämpliga för att definiera egenskaperna hos de varor eller tjänster som skall upphandlas,
2. kraven för märket har utarbetats på grundval av vetenskapliga rön, och
3. märkena är tillgängliga för alla berörda parter. Den upphandlande myndigheten får ange att varor eller tjänster som är försedda med ett sådant miljömärke skall antas motsvara de tekniska specifikationer som angetts i förfrågningsunderlaget men skall godta även annat lämpligt bevis för att så är fallet.

Särskilda villkor för fullgörande av kontrakt

14 § En upphandlande myndighet får ställa särskilda sociala, miljömässiga och andra villkor för hur kontrakt skall fullgöras. Dessa skall anges i annonsen om upphandling, i ansökningsinbjudan eller i förfrågningsunderlaget.

Tidsfrister för att lämna anbudsansökningar och anbud

9 § Anbudssökande och anbudsgivare skall ges skälig tid att komma in med ansökningar respektive anbud. Tiden för att komma in med anbudsansökningar får dock aldrig vara kortare än tio dagar från den dag då ansökningsinbjudan blev publicerad enligt 6 §.

Mottagande och öppnande av anbud

11 § Försändelser med anbud skall, så snart som möjligt efter anbudstidens utgång, öppnas vid en förrättning där minst två personer som utsetts av den upphandlande myndigheten skall delta. Anbuden skall föras upp i en förteckning, som skall bestyrkas av dem som deltar i förrättningen. På begäran av en anbudsgivare skall dessutom en person som utsetts av en handelskammare närvara. Kostnaderna för detta skall betalas av den som framställt begäran.

Anbuden skall öppnas samtidigt.

Prövning av anbudsansökningar och anbud

15 § En upphandlande myndighet skall pröva alla de anbudsansökningar och anbud som har kommit in i rätt tid, om inte något annat följer av andra stycket eller 13 §.

Tidsfrister

§ Leverantör skall ges skälig tid att komma in med anbud och andra uppgifter.

Kontroll och uteslutning av leverantörer

13 § En anbudssökande eller anbudsgivare skall uteslutas från deltagande i en upphandling i enlighet med det som föreskrivs i 10 kap.

1 §. En anbudssökande eller anbudsgivare får uteslutas från deltagande i en upphandling enligt 10 kap. 2 och 3 §§.

En upphandlande myndighet som av leverantören begär upplysningar om förhållanden som avses i första och andra styckena skall i förfrågningsunderlaget, annonsen eller skrivelsen ange på vilket sätt leverantören kan lämna upplysningarna.

Omständigheter som skall medföra uteslutning av leverantörer

10:1 § En upphandlande myndighet skall utesluta en leverantör från att delta i en offentlig upphandling, om myndigheten får kännedom om att leverantören enligt en lagakraftvunnen dom är dömd för brott som innefattar

1. sådan brottslighet som avses i artikel 2.1 i rådets gemensamma åtgärd 98/733/RIF av den 21 december 1998 beslutad av rådet på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen om att göra deltagande i en kriminell organisation i Europeiska unionens medlemsstater till ett brott⁹,
2. bestickning enligt definitionen i artikel 3 i rådets akt av den 26 maj 1997 om utarbetande på grundval av artikel K 3.2 c i fördraget om Europeiska unionen av konventionen om kamp mot korruption som tjänstemän i Europeiska gemenskaperna eller Europeiska unionens medlemsstater är delaktiga i¹⁰, respektive artikel 3.1 i rådets gemensamma åtgärd 98/742/RIF av den 22 december 1998 beslutad av rådet på grundval av artikel K 3 i fördraget om Europeiska unionen rörande korruption inom den privata sektorn¹¹,
3. bedrägeri i den mening som avses i artikel 1 i konventionen som utarbetats på grundval av artikel K.3 i fördraget om Europeiska unionen, om skydd av Europeiska gemenskapernas finansiella intressen¹², eller
4. penningtvätt enligt definitionen i artikel 1 i rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar¹³,

Kontroll och uteslutning av leverantörer

§ En anbudssökande eller anbudsgivare skall uteslutas från deltagande i en upphandling i enlighet med det som föreskrivs i 10 kap. 1 §. En anbudssökande eller anbudsgivare får uteslutas från deltagande i en upphandling enligt 10 kap. 2 och 3 §§.

ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/97/EG14.

Är leverantören en juridisk person, skall leverantören uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har dömts för brottet.

Om det finns grundad anledning anta att en leverantör skall uteslutas med stöd av första stycket, får myndigheten begära att leverantören visar att det inte finns någon grund för uteslutning.

Om det finns särskilda skäl, får en upphandlande myndighet avstå från att utesluta en leverantör som dömts för brottslighet enligt första stycket.

Omständigheter som får medföra uteslutning av leverantörer

10:2 § En leverantör får uteslutas från att delta i en upphandling, om leverantören

1. är i konkurs eller likvidation, är under tvångsförvaltning eller är föremål för ackord eller tills vidare har inställt sina betalningar eller är underkastad näringsförbud,
2. är föremål för ansökan om konkurs, tvångslikvidation, tvångsförvaltning, ackord eller annat liknande förfarande,
3. genom lagakraftvunnen dom är dömd för brott avseende yrkesutövningen,
4. har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen och den upphandlande myndigheten kan visa detta,
5. inte har fullgjort sina åligganden avseende socialförsäkringsavgifter eller skatt i det egna landet eller i det land där upphandlingen sker, eller
6. i något väsentligt hänseende har låtit bli att lämna begärda upplysningar eller lämnat felaktiga upplysningar som begärts med stöd av denna bestämmelse.

Är leverantören en juridisk person, får leverantören uteslutas om en företrädare för den juridiska personen har dömts för brott som avses i första stycket 3 eller gjort sig skyldig till sådant fel som avses i första stycket 4.

Myndigheten får begära att en leverantör visar att det inte finns någon grund för att utesluta leverantören med stöd av första stycket 1, 2, 3 eller 5.

Intyg och bevis angående leverantör

10:3 § Den upphandlande myndigheten skall som bevis för att det inte finns grund för att utesluta en leverantör godta utdrag ur officiellt register eller annan likvärdig handling när det gäller ett förhållande som avses i 1 § eller 2 § första stycket 1, 2 eller 3 och intyg från behörig myndighet när det gäller ett förhållande som avses i 2 § första stycket 5.

Om sådana handlingar eller intyg som avses i första stycket inte utfärdas i leverantörens hemland eller ursprungsland eller inte omfattar samtliga de fall som avses i 1 § eller 2 § första stycket 1–3 kan de ersättas av en utsaga som har avgetts på heder och samvete eller av en liknande försäkran.

Om en leverantör är registrerad i en officiell förteckning över godkända leverantörer i ett land inom EES, får det antas att leverantören uppfyller de förutsättningar som anges i 1 § eller i 2 § första stycket 1–5.

Alternativa grunder för tilldelning av kontrakt

16 § En upphandlande myndighet skall anta antingen

1. det anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga för den upphandlande myndigheten, eller
2. det anbud som har lägst pris.

Bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga skall göras enligt 12 kap. 1 § andra stycket.

Den upphandlande myndigheten skall antingen ange hur de olika kriterierna som avses i 12 kap. 1 § andra stycket viktas vid bedömningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga eller ange kriterierna i fallande prioritetsordning. Kriterieviktningen får anges som intervall med en lämplig största tillåtna spridning.

Kriterieviktningen eller prioritetsordningen skall anges i annonsen om upphandling, i ansökningsinbjudan eller i förfrågningsunderlaget.

Rättelse av fel, förtydligande och komplettering

12 § En upphandlande myndighet får tillåta att en anbudssökande eller anbudsgivare rät-

Tilldelning av kontrakt

§ Leverantör som har lämnat mest fördelaktiga anbud enligt XX § //Bestämmelsen om "Innehåll i annons och förfrågningsunderlag" ovan// skall tilldelas kontrakt.

tar en uppenbar felskrivning eller felräkning eller något annat uppenbart fel i anbudsansökan eller anbudet.

Myndigheten får begära att en ansökan eller ett anbud förtydligas eller kompletteras om det kan ske utan risk för särbehandling eller konkurrensbegränsning.

Onormalt låga anbud

17 § Den upphandlande myndigheten får förkasta ett anbud om den finner att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan myndigheten skriftligen begärt en förklaring till det låga anbudet och inte fått tillfredsställande svar.

19 § Vid förenklat förfarande och urvalsförfarande skall den upphandlande myndigheten till anbudssökande och anbudsgivare lämna underrättelse om de beslut som avses i 9 kap. 9 § och sådana upplysningar som avses i 9 kap. 10 §.

Vid direktupphandling och vid tilldelning av kontrakt som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 och 4 skall den upphandlande myndigheten, när beslut om leverantör och anbud fattats, underrätta anbudsgivarna om beslutet snarast möjligt. En anbudsgivare är bunden av sitt anbud även om anbudsgivaren har fått sådan underrättelse eller sådana upplysningar som avses i första stycket.

Dokumentation, underrättelse och förvaring av handlingar

18 § En upphandlande myndighet skall anteckna skälen för sina beslut och annat av betydelse vid upphandlingen. Detta gäller dock inte vid tilldelning av kontrakt som avser lågt värde.

20 § När en upphandling har avslutats skall en upphandlande myndighet som inte omfattas av arkivlagen (1990:782) på betryggande sätt förvara anbud och anbudsansökningar med tillhörande beskrivningar, modeller och ritningar samt anbudsförteckningar, sammanställningar, protokoll och liknande. Handlingarna skall bevaras minst fyra år från den dag då kontraktet tilldelades.

Förkasta anbud

§ Den upphandlande myndigheten får förkasta ett anbud om den finner att villkoren är orimliga såsom exempelvis att priset är onormalt lågt. Anbudet får dock förkastas först sedan myndigheten skriftligen begärt en förklaring till villkoren i anbudet och inte fått tillfredsställande svar.

Elektroniskt meddelande om kontraktstilldelning

§ Beslut om kontraktstilldelning skall meddelas elektroniskt enligt förordning XX (XX:XXXX) snarast möjligt.

Vid direktupphandling och vid tilldelning av kontrakt som avses i 1 kap. 2 § andra stycket 3 och 4 skall den upphandlande myndigheten, när beslut om leverantör och anbud fattats, underrätta anbudsgivarna om beslutet snarast möjligt.

Dokumentation

§ En upphandlande myndighet skall anteckna skälen för sina beslut och annat av betydelse vid upphandlingen. Detta gäller dock inte vid tilldelning av kontrakt vid direktupphandling.

Förvaring av handlingar

§ När en upphandling har avslutats skall en upphandlande myndighet som inte omfattas av arkivlagen (1990:782) på betryggande sätt förvara anbud och anbudsansökningar med tillhörande beskrivningar, modeller och ritningar samt anbudsförteckningar, sammanställningar, protokoll och liknande. Handlingarna skall bevaras minst fyra år från den dag då kontraktet tilldelades.

Kommunikationsmedel vid offentlig upphandling

8 § Bestämmelserna i 9 kap. 1–6 §§ och 7 § första stycket gäller för anbudsansökningar och anbud vid offentlig upphandling som avses i detta kapitel.